

Ny rapport: Ungdomskriminalitetsnævn bør afskaffes for de 10-14-årige

Når børn i alderen 10-14 år møder i Ungdomskriminalitetsnævnet, møder de et system, der på mange måder minder om en strafferetlig proces – men uden de rettigheder, som tiltalte i straffesager normalt har. Derfor bør nævnsordningen helt afskaffes for de 10-14-årige børn, der er under den kriminelle lavalder, mener Justitia, Red Barnet og Børns Vilkår, der i dag udkommer med en ny rapport.

Ungdomskriminalitetsnævnet blev oprettet i 2019 med det formål, at børn og unge i alderen 10 til 17 år, der har begået kriminalitet, skulle mødes af hurtig handling, konsekvens og målrettede indsatser, så barnet eller den unge kunne blive hjulpet ud af kriminalitet.

I en ny rapport stiller Justitia, Red Barnet og Børns Vilkår spørgsmålstegn ved, om denne form for nævnsproces er den rigtige vej at gå – især for gruppen af børn og unge i alderen 10 til 14 år.

”Med Ungdomskriminalitetsnævnet har vi skabt en proces, hvor hjælpen til kriminalitetstruede børn under den kriminelle lavalder flyttes fra det socialfaglige område mod det strafferetlige område. Rapporten viser, at det i praksis også gælder børn, som ikke kan anses for at være på vej ud i en kriminel løbebane. Ændringen er sket uden at give børnene de retssikkerhedsgarantier, som normalt kendetegner vores straffeprocess. Samtidig er børnenes ret til at klage over afgørelserne blevet kraftigt indskrænket i forhold til det socialfaglige system. Børnene kommer således til at befinde sig i et retssikkerhedsmæssigt tomrum,” siger Birgitte Arent Eiriksson, direktør i Justitia Danmark.

Rapporten ser også på rammerne for nævnsmøderne, og hvordan disse påvirker børn og unge. For eksempel afholdes møderne i en retsbygning, som kan give indtryk af, at det er en retssag, barnet eller den unge står over for.

”Rammerne har stor betydning for, om børn og unge oplever møderne som en hjælp. Flere af de børn og unge, vi har interviewet til rapporten, fortæller, at det var en overvældende og stressende oplevelse at komme ind til et nævnsmøde med 10-15 fremmede ansigter. Flere har det også svært med at have forældrene til stede, fordi de føler sig ansvarlige for, at deres forældre er kedede af det. Den slags input skal vi tage meget alvorligt,” siger Rasmus Kjeldahl, direktør i Børns Vilkår.

Når et barn eller en ung skal møde i Ungdomskriminalitetsnævnet, er det et krav til kommunerne, at de inden for tre uger skal udarbejde en ugefaglig undersøgelse. Flere sagsbehandlere udtrykker dog i rapporten, at den korte frist kan være en hindring for, at kommunen kan nå at indhente alle relevante oplysninger fra skole, fritidsklub mv., og samtidig også være en hindring for, at barnet eller den unge bliver inddraget i tilstrækkeligt omfang. Det er også et gennemgående træk, at børnene og de unge ikke oplever, at det giver mening at forberede sig til Ungdomskriminalitetsnævnet – da de ikke føler, at de har stor indflydelse på processen.

”I Ungdomskriminalitetsnævnet blander man elementer fra både strafferetlige og sociale indsatser sammen. Det kan gøre det svært for børn og unge at vide, hvad det er for en proces, de præcist er en del af. Vores analyse peger blandt andet på, at børn og unge ikke føler sig inddraget, og at det er uigennemskueligt for dem, hvilke rettigheder de har. Det skal vi tage alvorligt. For vi ved, at vi kun kan hjælpe børn og unge videre, hvis vi inddrager dem i deres egen sag og lytter til, hvad de har på hjerte,” siger Johanne Schmidt-Nielsen, generalsekretær i Red Barnet.

For yderligere kommentarer kontakt:

- Birgitte Arent Eiriksson, direktør Justitia Danmark på 4110 3894 eller birgitte@justitia-int.org.
- Laurids Bæk Simonsen, pressechef Red Barnet på 2283 3692 eller labs@redbarnet.dk
- Børns Vilkår's presseafdeling via pressetelefonen på 2020 4459

Fakta om rapporten og Ungdomskriminalitetsnævnet

- Rapporten bygger bl.a. på en række interviews med fagpersoner, der på forskellig vis deltager i den samlede nævnsproces; herunder efterforskere hos politiet, screeningsmedarbejdere hos politiet, nævnsmedlemmer, en medarbejder hos nævnets sekretariat og ansatte i kommunerne.
- Derudover er der gennemført interviews med ni børn og unge, der var i alderen 14 til 17 år, som har haft en eller flere sager i Ungdomskriminalitetsnævnet samt en forælder til et barn på 11 år, der har haft en sag i nævnet. [Læs hele rapporten her.](#)
- I perioden fra 2019 til 2021 har der været 2488 hovedsager i Ungdomskriminalitetsnævnet.
- Heraf er 1123 sager med børn mellem 10 og 14 år – svarende til 45 procent af de samlede sager. [Læs mere her om antallet af sager i Ungdomskriminalitetsnævnet.](#)

Rapportens anbefalinger:

- Ungdomskriminalitetsordningen skal afskaffes for børn og unge i alderen 10 til 14 år.
- Klageadgangen over Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser skal udvides, så den tillige omfatter mindre indgribende foranstaltninger. Det vil samtidig sikre parallelitet mellem reglerne om klageadgang efter henholdsvis lov om social service og ungdomskriminalitetsloven.
- Der skal sikres tilstrækkelig oplysning af sager, der kan komme for Ungdomskriminalitetsnævnet. Kravet om hurtighed må ikke medføre, at sagerne ikke bliver tilstrækkeligt oplyst.
- Barnet eller den unge skal inddrages i tilstrækkeligt omfang, og herunder:
 - Hvis det i helt særlige tilfælde vurderes at være til barnets bedste, skal barnet kunne deltage i nævnsmødet uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse. Det gælder f.eks. i sager, hvor forældremyndighedsindehaveren kun spiller en marginal rolle i barnets eller den unges liv. Nævnet bør endvidere i særlige tilfælde med henblik på at sikre barnets inddragelse kunne sende forældremyndighedsindehaveren uden for lokalet, mens nævnet taler med barnet.
 - Det skal sikres, at parterne, herunder barnet eller den unge, har viden om, at barnet eller den unge partshøres, og viden om muligheden for at gøre sig bekendt med sagens dokumenter forud for mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet. Der skal sikres bedre vejledning af barnet eller den unge om formålet med og processen for nævnsmødet, herunder en klar beskrivelse af roller og funktioner for deltagerne på møderne.

- Der skal være mulighed for at afholde nævnsmødet i neutrale og børne/ungevenlige lokaler.
- Der skal være ensartede krav til procedure og sammensætning af politiets screeningsenheder.
- Der skal sikres klarhed i regler og retningslinjer i forhold til henvisningskompetencen til Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder i forhold til de oplysninger, der skal indhentes, og hvilke myndigheder der er ansvarlige herfor.